05/08/2022

5 Αυγούστου 1824: Ο Γεώργιος Σαχτούρης καταναυμαχεί τον τουρκικό στόλο στη Σάμο

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

- *του Ηλία Κοτρίδη, Αντισυνταγματάρχης ε.α.*

Ο ελληνικός στόλος υπό την αρχηγία του Υδραίου καραβοκύρη Γεωργίου Σαχτούρη νικά τον τουρκικό στόλο υπό τον Χοσρέφ Πασά και αποτρέπει την κατάληψη της Σάμου. Η κύρια αναμέτρηση έγινε στις 5 Αυγούστου 1824 στα στενά της Μυκάλης. Οι Σάμιοι υπό την αρχηγία του «Καρμανιόλου» Λυκούργου Λογοθέτη είχαν επαναστατήσει κατά των Οθωμανών το 1821 και είχαν εγκαταστήσει καθεστώς αυτονομίας στο νησί. Η θέση, όμως, της Σάμου, λίγα μίλια από τις ακτές της Μικράς Ασίας, την καθιστούσε εύκολο στόχο για το ναυτικό του Σουλτάνου. Πράγματι, μετά την καταστροφή των Ψαρών (21 Ιουνίου 1824), ο Μαχμούτ έθεσε ως πρώτη προτεραιότητα την απόβαση και την κατάληψη της νήσου.

Οι Έλληνες για να μην επαναλάβουν το λάθος των Ψαρών, αποφάσισαν να ανασυγκροτήσουν τον στόλο και να σπεύσουν προς υπεράσπιση της Σάμου. Τώρα

δεν είχαν καμία δικαιολογία να μην το κάνουν, αφού μόλις είχε παραληφθεί ένα μεγάλο μέρος του δανείου, που είχε συνάψει στο Λονδίνο η επαναστατική κυβέρνηση.

Στις 30 Ιουλίου 1824 ο ελληνικός στόλος, αποτελούμενος κυρίως από υδραίικα και σπετσιώτικα πλοία, υπό την αρχηγία του Υδραίου Γεωργίου Σαχτούρη, έπλεε στα ανοιχτά της Ικαρίας. Αφού αντιμετώπισε επιτυχώς απόπειρα των Τούρκων να αποβιβάσουν στρατεύματα στο Καρλόβασι, έφθασε αργά το βράδυ στη Σάμο, όπου ανασυγκροτήθηκε κι ενισχύθηκε με τα ψαριανά πυρπολικά του Κανάρη και του Νικόδημου.

Την επομένη, 31 Ιουλίου, ελληνικά πλοία κινήθηκαν προς τα τουρκικά παράλια και συγκεκριμένα προς το στενό της Μυκάλης, όπου διέκριναν συγκεντρώσεις τουρκικών στρατευμάτων, που προορίζονταν για την επιχείρηση κατάληψης της Σάμου. Τα ελληνικά πλοία ενεπλάκησαν σε σειρά αψιμαχιών με τα τουρκικά, τις τρεις πρώτες μέρες του Αυγούστου, σε μία προσπάθεια να ματαιώσουν τις κινήσεις τους.

Στις 4 Αυγούστου, ο εχθρικός στόλος πραγματοποίησε μεγάλης κλίμακας εξόρμηση κατά των ελληνικών πλοίων, που τον υποδέχθηκαν με σφοδρό κανιοβολισμό. Ο Κανάρης προσπάθησε να πυρπολήσει την τουρκική ναυαρχίδα, αλλά απέτυχε. Πέτυχε, όμως, να ματαιώσει την έφοδο του εχθρού, που φοβισμένος απομακρύνθηκε μέσα στη νύχτα.

Ὁ ναύαρχος τῆς Ὕδρας Γεώργιος Σαχτούρης διακρίθηκε σὲ πολλὲς ναυμαχίες ἐναντίον τοῦ τουρκικοῦ στόλου. Μεγάλη ὑπῆρξε ἡ συμβολή του στὴν περιφανῆ ἑλληνικὴ νίκη τῆς Μυκάλης (Ἀθῆναι, Ἐθνικὸ Ἱστορικὸ Μουσεῖο).

Την άλλη μέρα το πρωί, 5 Αυγούστου 1824 (17 Αυγούστου με το νέο ημερολόγιο), δόθηκε η αποφασιστική ναυμαχία. Τα ελληνικά πυρπολικά πρωταγωνίστησαν για μία ακόμη φορά και καθόρισαν την έκβαση της αναμέτρησης. Με επικεφαλής τον Κωνσταντίνο Κανάρη και άξιους συμπαραστάτες τούς Δημήτριο Τσάπελη, Λέκα Ματρόζο, Δημήτριο Ραφαλιά, Αναστάσιο Ρομπότση και Ιωάννη Βατικιώτη, κατόρθωσαν να κάψουν τρία εχθρικά πλοία: τη φρεγάτα «Μπρουλότ-Κορκμάζ» («Ατρόμητος στο Πυρπολικό»), ένα «φρεγαδόνι Τριπολίνικον» κι ένα μεγάλο «Τουνεζίδικο βρίκι».

Από την πλευρά τους, τα υδραίικα και σπετσιώτικα πλοία με τα πυροβόλα τους εμπόδισαν τον εχθρό να προχωρήσει. Μάλιστα, σε κάποια φάση της αναμέτρησης πέρασαν στην αντεπίθεση, με επικεφαλής τον Ανάργυρο Λεμπέση. Ο Χοσρέφ Πασάς, διαπιστώνοντας τον αποσυντονισμό του στόλου του, προτίμησε να τερματίσει τη ναυμαχία και να οπισθοχωρήσει, μετά τα μεσάνυχτα, προς το

Αγαθονήσι.

Οι απώλειες για το τουρκικό ναυτικό, εκτός από τα τρία πλοία, ήταν 100 κανόνια και περίπου 1000 άνδρες. Οι Έλληνες θρήνησαν τον θάνατο τριών μπουρλοτιέρηδων.

Η Ναυμαχία της Σάμου, με την επακολουθήσασα Ναυμαχία του Γέροντα (29 Αυγούστου 1824), διασφάλισε την ανεξαρτησία της νήσου, καθ' όλη τη διάρκεια του Αγώνα. 'Όμως, η Σάμος δεν συμπεριελήφθη στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος, καθώς αναγορεύτηκε από τις Μεγάλες Δυνάμεις σε αυτόνομη ηγεμονία, φόρου υποτελής στο σουλτάνο. Στον εθνικό κορμό θα ενσωματωθεί στις 2 Μαρτίου 1913, κατά τη διάρκεια του Α' Βαλκανικού Πολέμου.

Απόσπασμα από ημερολόγιο που τηρήθηκε με εντολή του Λογοθέτη Λυκούργου

"... Το μεγάλο γεγονός για την επανάσταση του '21 διαδραματίστηκε «κατέμπροσθεν του φρουρίου», στη θαλάσσια περιοχή μεταξύ Τηγανίου της Σάμου και της Μικράς Ασίας από τα τέλη Ιουλίου 1824 που άρχισε η ναυτική πολιορκία του νησιού με στόχο την κατάληψη και υποταγή του μέχρι και την επαύριο της ναυμαχίας. Ο οθωμανικός στόλος εκστρατεύοντας κατά των νήσων του Αιγαίου σκόπευε να ενωθεί με τον αιγυπτιακό και από κοινού να πλεύσουν εναντίον της Πελοπόννησο για να καταστείλουν την επανάσταση. Κάθε αντίσταση που συναντούσαν αντιμετωπιζόταν με ολοσχερή καταστροφή, παραδειγματική για

τους υπόλοιπους εξεγερμένους. Έτσι, ο οθωμανικός στόλος κατέστρεψε τα Ψαρά και ο αιγυπτιακός την Κάσο με ολοκαύτωμα και στις δυο περιπτώσεις. Η Σάμος σώθηκε χάρη στην καλή οργάνωση της άμυνάς της και στην συνδυασμένη αντιμετώπιση του εχθρικού στόλου από τον ενωμένο ελληνικό των τριών ναυτικών νησιών Ύδρας, Σπετσών, Ψαρών και την επιδεξιότητα των πλοιάρχων Σαχτούρη, Τσαμαδού, Ανδρούτσου, Αποστόλη, Κανάρη. Ο ελληνικός στόλος είχε έγκαιρα προσκληθεί από τον Λογοθέτη Λυκούργο να σπεύσει στη Σάμο για να αντιμετωπίσει τον επερχόμενο κίνδυνο. Ο τουρκικός στόλος υπό τη διοίκηση του Χοσρέφ πασά περιέπλευσε το νησί και προσπάθησε επανειλημμένως, ανεπιτυχώς όμως, να κάνει απόβαση στις βόρειες ακτές, στο Καρλόβασι και στον Κότσικα. Κάθε τέτοια επιχείρηση αποκρούσθηκε από τους Σαμιώτες με επιτυχία, καθώς εφάρμοζαν το σχέδιο άμυνας που είχε εκπονήσει ο Λυκούργος πριν από μήνες….”

(Πηγή: pemptousia.gr)